

Жетимден аманга кайгы берүүгө эмгектешүү

Ахыры. Аллы 1-чи беттеди.

Министр аллай жетимчилге КМР-ни Башкысы эмда республика Претивисидалагы себепликери бля жетишкендер чертп айтанды.

Жетимчилини юсеринден айта, Анзор Езаов школпаланы битурросой олимпидалагы кыатышканды, аладан 49-су хорлом болдурдууларын эмгектешүү берилгенди.

Ол айтканча, инкловиз билим берүүдө аяк айны барады. Тюрлю-тюрлю арала, болушук этен службала ишледиле, ауткомлери болган сабилеге деп реабилитация бөлөм ачарга белгилениди. Дефектология жаны бля

Кыргыз Республикасынын Президентинин Администрациясынын жана КМРдин Ички Ишлер Министрлигинин жана КМРдин Социалдык Коргоо Министрлигинин кызматкерлери жана студенттери менен жетимдер менен чогуу фото сүрөттөлүшү. Фото: М. А. Б. А. А. А. А.

контроль көчүрөгө, Търныаузда мектепти кыруулору биринчи сентрбге бошарга, Басканда сабий садчы кайыр-Председателини орунбасаруу Мамат Кибатов кырында, марганылу жумушу юсюндөн эсертгенди. Ол саңда киноз адам кыар адамлары бошой кылган сабийлини жашуу журтла бля жалчылык магыанлы жетишкенде саңдеди. Бюгонгө 170 адамга сертификат берилгенин, огулга жуугу фатар кылуу болганын билдиргени. Быйыл да жашуу журтла бля 300 киноз сабийни жалчылыкка белгилениди, дегени.

Марат Хубиев усталаны иш хаслына эни эс бурганды. «Ала тийишчи хак алса, сабийлине да тийишисича окутурга бля койургө көл-лендикти», – дегени.

Жыйылуу кезинде ведомствону эмда коллегиины 2026 жылда ишлерини планла да кызыгыргенди. Андан сора кычулу журуш да эилгени, бир куюму устал-лага, билим берүүге иш бля жалчыгуулуны эм инвесторланы эслерин бургурга эмда башка ишле таммагырга да белгилениди.

Докладдан сора сөлөсө, КМР-ни Правительствонуну

«**Бү аманлыкка кыяжуулук милдетни иш болуруга керекки**»

Россейи Терроризмге кыяжуу миллет комитети кыруалганлы 20 жыл тоулганды. ФСБ, МВД, башка кюч ведомстволар терроризмге кыяжуу ишнн жетишмни бардырадыла, да сора энит да бир структура не хайсадан кыруалганды, деп соругга боллуксуз. Бу стаяыда НАК-ны тарыхына юсюндөн айта, анга жуууу бериге себевиз.

НЕ ХЫЙСАДАН КЫРУАЛГАНДЫ

Хау, кертиди, Россееде право назнаны саклыуу органа экстремизмге, терроризмге, радикал ниетлени жайлыуларна кыяжуу улш та-мамладыла, алай алазы хар бири да кесин борчларын толтурды. Кач органыла, федерал эм регион власть органыла бу жаны бля ишлерин бирге тийишдирген, алага башчылык этген орган а болгананды. Аны бля бирге ол кайда терроризм асары кент жауылганы, тыш кыруаладан бандитле Россееге кыяжуулукчу көчлөгөнүне, алай байламлы алазы тохтатыр ююн жаңы аманла керек болгандыла.

2004 жылда сентрбрге Белсанда шөгкө сабуулук этилиди, ала бля бийле, абзанда да ачынган эдиле. Бу кыяны, адам улуну тарыхында эм киноз теракта 342 адам өлтөрлөгөндү. Аладан 196-сы – сабийле. Ма бу терактан сора Россейи Президентини Владимир Путин кызыгы кыяжуу керешни тамыра бля толлендиргени, анга битеу министрстволаны, ведомстволаны, жамауатны кыюшарга оштой эдиле.

Терроризмге кыяжуулук битеу миллетиниш болуруга ала политика системаны институтлары, битеу россия жамауат кыатышарга керекки, – деген эди Владимир Путин РФ-ни Правительствонун 2004 жылда сентрбге бардырылган кенгертлени жыйылуунда.

ЖАНГЫ БЕЛОМ

Алай бля 2006 жылны башында «Терроризмге кыяжуу керешни юсюндөн» федерал закон эмда РФ-ни Президентини «Терроризмге кыяжуу мадраланы юсеринден» Указы бля терроризмге кыяжуу битеу кырал система кыруалганды. Анга, кюч мадрала бля бирге, аманлыкканы алгандан ачыктуу комплекс жумушша кийиргендиле. Жангы системемда тарактаны хазырланган кезинде ачыктуула, алазы жолларын кесип, аманлыкканы тинтти журуктуу бля белгилениди, ангалытуу ишле улш болгон берилгенди.

Ол жыл 10 марта да политика система, кюч органа эм граждан общество таммаганы ишнн бирге тийишдир мурат бля Терроризмге кыяжуу миллет комитет (НАК) кыруалганды. Терактаны тохтатуу алага кыяжуу операцияларга башчылык этти жумушланы таммагырга у аны кыяумуна Федерал оператив штаб кыруалганды (ОДШ).

Алагы ФСБ-ны, Ич ишле, Транспорт, Садукуу саклыуу министрстволаны, башка кырал органыно ончулары кирдиктеди. Толтуруучу власть органа бля бирге Россейи Федерал Жыйылууну эки палатасында да башчылары, РФ-ни Президентини Администрациясыны, Правительствону башчылары да комитети кыяумуна кошулган эди. НАК-га Россейи ФСБ-сыны таматасы башчылык этеди.

Терроризмге кыяжуу ишле кыралыны битеу региондарында да бардырылдыла. Хар субъектде да терроризмге кыяжуу комиссияла (АТК) кыруалганды. Алагы субъекттин ончул бля оператив штаб башчылык этеди.

Бу ишнн бютон көчлөр мурата жууулы органа муниципал даражада

Тенгештирип айтканда, 2020 жылда Федерал оператив штабны жыйылуунда былай тарихте белгилти этилгениле: Шимал Кавказда 2020 жылда 15 теракт тохтатылганды, 35 бандит жок этилгениди, 53 аманлык туугуланды, хакпала аралы террорист организациялары регионда бөлөмлери – битеу да 23-сө – жок этилгениле.

Биогонюке регионда терроризмин хорулук бият деге, баям, алыска эртеди, аманлыкканы хазырлауна, теракта бардырыга көргөнүне энтта бардыла. 2020 жылда НАК-ны жыйылыуларындан биринде аны башчысы Александр Бортников Шимал Кавказда бандит кырууланы башчылары жок этилгенирн билдирген эди. «Беш жыл мындан алга Шимал Кавказдан кыорькян этендизде, эни уа регион Россейин турист бйотюнда сийоп жокпалан жерлени саңына киреди», – деген эди ол.

КЫАЙТЫШЫ

СКФ-о да тынлыккыны саклауда террористини фатуралары алданганды, алай аманлыккы ишлерин тохтатырга сыйгенилини мамыр жашууга кыайтыруу жумушлар эни магына берилеу. Бу иш НАК кыруалгандан сора башланган эди. Ол кезинде (2006 жылда) бөөвлекле саууларын кыорьга, «агычадан чыгарга» чакырыу этилгенден сора, законсуз саултанган кыаумуны 750 келечиси аманлыкканын кыорьга ону этген эдиле.

Бу ишн андан ары бардыры мурат бля СКФ-уну региондарында мамыр жашууга кыайтыруу этилгенден сора, законсуз саултанган кыаумуны 750 келечиси аманлыкканын кыорьга ону этген эдиле.

Бу ишн андан ары бардыры мурат бля СКФ-уну региондарында мамыр жашууга кыайтыруу этилгенден сора, законсуз саултанган кыаумуны 750 келечиси аманлыкканын кыорьга ону этген эдиле.

ШЕНДОГО ИЗЕМЛЕ

Россейде тыш кыраллы террорист организацияларга кыяжуу хайыры система кыруалганды, тышыннан чыгарга чакырыу этилгенден сора, кыруулагу тоз бага берип, тийишши мадрала толтуруладыла.

Биогонюке уа энтта бир уллу бөрү салынады – терроризм эмда экстремизм ниетлени Интернетде жыйылууларна кыяжуу ишнн ичинде кыруулагу тоз бага берип, тийишши мадрала толтуруладыла.

Кыруала терроризмге кыяжуу керешни амаллары алышканыларны хайры уа кыска замандан көрйонгөнди. Сөз ююн, 2014 жылда НАК-ны бля ОДШ-ну бирге бардырылган кенгешилгенде кюч эм профилактика мадраланы хайырыны, регионда теракттаны саны юкю керге азайганын айтылган эди. 2015 жылда терроризм бля байламлы 218 аманлык этилген эсе, 2014 жылда уа – 78. Таммаганын жумушланы, ол сандан аңгалтыу ишнн хайырыдан 50 аманлык иш хазырланган кезуилеринде тохтатылган эдиле, террорист организацияла бля байламлы болган 200 инсанна мамыр жашууга кыайтарырга кыюлдан келгенди.

журлеге чыккандыла. Олимпидалан ахыр кезуилерине республиканы атындын 27 жаш бля кыс кыатышкандыла, аладан 12-и хорлом бля кыайткандыла.

– Кыабарты-Малкырау билим берүү жаны бля аны 20 регионду араларында 11-чи жердеди. СКФ-о да бля ЮФ-о да уа

Жыйылыу
Инсанланы сейирлерин кыруулауга – баш магына

Кыабарты-Малкырау Жамауат палатасыны Советини жыйылыуунда «Республиканы толтуруучу власть органдыда эм иги жамауат совет», «Муниципал районда эм иги жамауат палата» деген эришилени эселлери чыгарылып, алада хорлагынаны сауыгуула болганды. Андан сора да, тормөлек тогушлени законду сейирлерин кыруулау жаны бля жамауат контроль бытыр кыала бардырылганын юсюндөн да сөз барганды, Жамауат кыруучу комиссияны (ОНК) келечилерине мандатта берилгендиле.

Палатаны Граждан общество институттарынын иштинин, миллетте эм динле аралы халланы игилденуру, ОНК бля байламлыкка кючорютуу жаны бля комиссиясы башчысы, конкурс комиссиясы таммагыры аман орунбасару Руслан Токов, конкурс эселлери бля шагыры этерин алында, Россейи Президентини власть органыла ишлерине жамауатны жанданд эсет бардыруу магыналы болганыны юсюндөн айтканын эсертгениди.

– Советлени ишлерине башка бичген комиссияга палатаны комиссиялардан да жетеулен киргендиле, башчылыккы уа палатаны председателини орунбасару Помеланы Мурадун этгениди. Советлени 179 балл алырга онглры болганды, алай ала алгын эм көп балл 105-ге жетгенди, эм аз балл 27 эди. Комиссия ала жамауат контрольну кыалай толтурууларын, районын, жер-жерли администрацияларына баш магыналы сорорула таммагырга не кышумчулук этгендиле, адмаланы тилеклерине бля тарыгууларына кыалай кыарагыларын тинткенди, – дегени Руслан Мархубиевич.

Бу иземлеге көре власть органдыда эм игиге Монополияга кыяжуу Федерал службаны управленийындагы совет саналганды, экинчи жерге – Кырал эселлече, кадастр эм картография жаны бля федерал службаны управленийындагы совет чыкканды. Ючюночу уа КМР-де МВД-ны совети болганды.

Районда бля шахардада жамауат палатаны юсеринден айтканды, ишин эм иш бардырылганда Баскан шахардагы саналганды, экинчи тизгинде – Урван район, ючюночудо Проходнада район орналгандыла.

Барыбы да көргөндөн, 16 жылны ичинде жамауат башламчылыкка кырал политиканы кесги бола бардыла, жамауат институтла власть органыла ишлерине кырууну ишденини таммагыдыла. Анга бу конкурс да себептик этиди. 2025 жылда анга 7 жамауат совет бля 6 жамауат палата кыатышган

кыоритчюлерибиз битурросой профессионал конкурса келесин бек иги жаны бля көргөткендиле.

Быйылга борчланы юсеринден айта, Анзор Езаов бийлик шартта келбигенди: 77 мектепке эмда сабий садда этилти турган ремонт ишле тынгылы таммаланыларына

лаңырга бериге, профиллини классланы саңына дагыда кыюшарга, эни профессорнал билим беруге иш бля жалчыгуулуны эм инвесторланы эслерин бургурга эмда башка ишле таммагырга да белгилениди.

Докладдан сора сөлөсө, КМР-ни Правительствонуну

Жашиллендируу
Көп терек салынырыккы

Быйыл майга башы Нальчик-де төрт мит чакыры терек бля ююна орнотарга белгилениди. Алазы көбөсө биринчи жылда окун тамамгыранды эм чагыш башларгандыла.

Бир куюму жашиллендируу бля байламлы жумушша шахары торлю-торлю районларында өткерилди. Ол санда Кылуийланы Кыасын атып проспекте – 33 жерге, Пушкин атып орманда – 30 койорго, Кебуко атып орманда 80 жетер орнатылгыдыла.

Кыабарты орманда 117 койорку да шахубурун терекле салынырыккыды. Андан сора да. Нюков атып орманда – 70. Шорс атып орманда – 80 эм Толстой атып орманда – 28 актречу ол тийрелге айкалышты кыюшаркандыла. Саулай алып айтады, тарканы саңы жети юзөгө жете кетериктеди.

Аны бля бирге Кылуийланы Кыасын атып жюрютотен проспекте – 300. Шюнегюв атып проспекте – 2 мит бөкчю бурдур. Кыабарты орманда уа 670 илон ташпалук орнатылгыдыла.

Бу акцияны магынасы – Нальчикде хау таза болууу эдиле эмда шахарда саулай да болупуу игилдендируу.

Эришүү
Айырмалылары атлары ачыкылгангандыла

Газетибиз билдире турганыча, Кыабарты-Малкырау кырал университетини мурдурунда быйыл да «Профессионалла-2026» Битеурросой усталык чемпионатыны регион урмуу кезуилге керек бардырылганды. Бу жол республикабыз аны изларындын 45-ини кыатышарга хазырлыгын билдирген эди. Университетте билим алынуу уа аны сегиз торлю бөлөмю кошулгандыла.

«Профессионалла» аты эришүү РФ-ни Правительствонуну тутуучулу бля – Билим берүү» миллет протекти «Профессионалиет» федерал протектини келчирине талай жылдан бери бардырылады. «Профессионалла» – ол бийик даражалы усталык жупулар болганына хазырлагыла мурдуру майданды. Чемпионаты баш мураты уа, орта профессионал билим берген системаны игилденуу бля бирге, хунери хаш тбюноу баямлауда эмда алазы иш бля жалчытууга тире халда себептик эттуди.

КМЖКУ-нун колледждеринде кюч жол эришүүте 41 жаш адан кюшугандыла. Ала уа, аны кезуилдене, жаалада теория жаны бля билимни болганыларын ачыктылап кыюмай, протекти жаны бля да хазырлыкларыны тынгылыгыны көргөзтүгөндиле. Андан тышында да, алчы технологияларыны эмда шиндюнолоу оборудуванияларыны ишангыны халда хайрылана билгендерин баямлаа аныдыла.

Эришүүге кыатышканлагы 56 эксперт багы салганды. Журини келечилери уа, колледжге усталы устанган сора да, республиканы дара-

жаны билим берүү махкемелеринден адмала, усталык жаны бля ахшы санымлары барла, иш беруючюу болганды.

Окууну юйюно орта профессионал билим берген управленийыны таматасы Марина Таова билдиргенге керге, университет усталык хунери ачыктуу бля байламлы кырал даражада бардырылган эришүүте 2016 жылдан бери кыатышды. Эм алга уа ол мында эки майдандан – «Мектепте дери юйрүтүү» эмда «Балланган классда окутуу» – башланганды.

– Быйыл бш «Профессионалла» эмда чемпионатыны регион урмуунда хорлаганыны онучу керге алгыш-

Мадина Таова, жаш адамлагы эмда алазы насихатчылары айланып.

Бу конюде эришүүге кыатышканы эселлери да чыгарылгандыла. Алай бля, чемпионатыны регион урмууну кезуилдене университетте бардырылган сегиз торлю уздан сынаулада жыйырмадан аспам адам хорлаганды эмда призер болганды.

Белгиленингени арасында таулу жашла бля кызула да бардыла. Сөз ююн, Мурзаланы Дияна «Мектепте дери юйрүтүү» деген изи бля биринчи жерге тийишли болганды. Атырзаланы Ислам да «Веб-технологияда» хорлаганды. «Эниеленген саулук саклуу технологияда» Чабдарланы Аминатга экинчи орун берилгенди.

«Багышу иш» изыны «Фельдшер» бөлөмюнде биринчи уа Созаланы Маликада. Дагында бу сынауда ючюночудо Алакайлыны Алияхан чыкканды. Моксаланы Малика экинчи жерге тийишли болганды.

Атлары сагышылганынаны барысы да, башха айтканды уа, «Профессионалла-2026» чемпионатыны республика даражада ортук башка ачыкчылары бля призерлары эни эришүүнө федерал урмууна кыатышкандыла.

Жюркин саңында уа баш экспертте КМЖКУ-нун педагогика колледжинде иштеген Агварованы Жанарова бля КИТБ-ни преподаватели Жоюпаны Фатима, медицина колледжин преподавательи Байсепталаны Фатила да ишленгенди.

МОКТАПЛАНЫ Зухура.

КЯЗИМИ НАСИХАТЛАРЫ
Шамхырзаланы Саид Чегемде аузуда Эл-Фероола (1886 жылда 28-Февральда 10 мартта) эки негизги биринчи тууганы. Атасы Осман баш анысы Кзылжанын Геля сабийлерин ишлерге, баш таугарга, урунган адамга хурмет этерге киреткендиги.

КМР-ни халк жазуучусу Тепенеланы Алим Шамхырзалу уюну кесинден аштиткенге, анда дуния билимге итинуюну Кязим хажм туурдуганды. Ол: «Жашым, жер коюнду бир сойор алмам зат барды», – дегенди анга. – Анда башкаларга кыялал бир юлош эте барса, ол аллай бир кеп боларды. Ол билими, Кзылгал бир билим болгон, еморюнг аллай бир жарык болукту!»

школ ачканды. Сабийле тошге дери медиресде окуганында, аны дерслерине уа андан сора жюргөндиле. Алай бла Шамхырзаланы Саид мдлрлер халктын биринчи узастарындан бири – башка элде да школа ачарга тирпи кышкандын.

Окуу китала болмай, ол кеси, торк тили юлгоге алып, биринчи малкы Саид, Махтланы Сафар, Байколлананы Алим, Депутаны Хахим, Гелланы Рамаздан да болгондыла.

Батальон, аскер сууладан этерча, кепюрге ишленген. Беллерине дери сууга батып юрөшкендиге солдаты. Жарым жылдан Саидни да кзыян жерден ююноне ашыргандын.

Юйге кытайханай, ол биягы усталкыг ишин башлаганды.

ОКУУ
Бир кесек өгөнелги, Осман бу жашын, эфенди сойюп, Көндөлөндө Атакуланы Бекболтага элтенди. Анда бир кесек окууп кытайхандан сора, Саид Чегемде Шауаланы Ахмат хажми ксулуда юйренгендиге. Ызы бла атасы аны Кырачагайга кеси танганды хажы элтенди. Саид Укуландан сыйлы Куранны билип кытайханды. Андан сора да, грамматикадан, арифметикадан, астрономиядан, географиядан да алганды башланган билим.

Ол Нонгайда Эркин шахарда. Дагыстанда Темиржан-Шурада (Буйнак) да медиресде окугандын. Куранны көдөн билген хафиз болганы бла кесине сый да тапканды. Ол элде эфендикти этип, аунгунду жашап туурга да болур эди, алай жангы ваялык жол ачып, жарыкландырычу болуп келтиргенди хайыр халкына.

1924 жылда Саидни Симферопольда педагогика техникумда окурга ийгенди. Анда алган билим анга, саулай малкыр халкыга да иги жаргады.

БАШКАЛЫК
Жангы власт не аз да билимлер болгонлагыга кыраганлыктын кертирону баш борч этип салгандын. Анда Симферопольда кытайхандан сора 1927 жылда тууган элинде биринчи

кытайхандын, эки жылны колхоз арбазга кылауруп болуп турганды. 1947 жылда, сабийле бла кыяналганынын кертир ахулары таукул ол башкаларга да кыял кыргандын. Зайнаф бла юйор кыргызданды. Алага эки жаш бла эки кыз кышууларды – Луизага, Рашига, Халига, Лейла.

ИЛХАМ
Сюргөндөн кытайхандан сора, Саид Нальчикке жадашканды, илму-излем институтта ишленгенди. Ол жерде экондирларды жыйган материалла жомак, таурук киталарыбызны тамалары болгондыла. 1957 жылда ол Урунуну Кызыл Байрагыны орденин алапканды.

Окууну аяктаганды ююсуден айтарканды, аны «Солдатын сөзд» деген биринчи назмусу 1916 жылда, ол Бакуга Абайланы Ханни кырганды. «Заман жели», «Тауруу календары», «Ол өмүрлөрдө», «Сайлама» (орус тилиде) деген назму жыймактындан, «Танг алау сында» деген повестти да авторду. Саид илму ишери бла да белгилди. – «Балкарский топонимический словарь» деген ишин ол Дхамидин Кокос бла бирге жазганды.

Көндөлөндө ол терк-терк келиучо эди. Ынган Батта, кыртланы бийлик, көп хапар айткандыла ала анга бла тарыхчы кырашкандын. Мускуланы Ахматга, Эфендиланы Салих, Саид борч салып, жарыкландырычулары оюслеринде биринчи жазууланы. Алага кыргыз жорууу бла ишерикиме. Ма ал жазуу кыргызды ол тарыхчыбызга, келик кюнобуоз да.

Огурулу иштери атын өмюрюкт этип Шамхырзаланы кыргыздын 1975 жылда алышканды.

МУСУКАЛЫ Сакинат.

«Мен аманым» бла ишин терк сезген сабийлеге ахы юлгю көргөзүрүп жангыман

Ахы-Сууну 15-чи номерли мектебин юсюндөн бизни газете жазылып ючюн да кыламызды. Айкай да, иги жетишимлери болган, шахар, республикалы, россияли олимпиадала да окуучулары алчы жерлени алган окууга юйно юсюндөн жазган бек хычмуунду. Мында окууынала низам жаны бла да айырмалдыла.

Быллай тынгылы мектепке башчылык этген а Бачиланы Аманты Кызы Айкайды. Аны бла ушак эткенде, усталамын иште кызылчалык бла жеринчи кылауу а окууга сейилерин ол кыялай амала бла кетпоре билгенди аныладым. Ишин бек сойгон, анга толпусулай берилген, тире, тош немети, устала, окуучула, ала-анала да хурмет эткен адамды мени боюнгоно ушак эткерим.

сыйны саугасына тийишли болгондыла. Малкыр тилден дерселден башка дагыда кеп торлою ише бардырычуубуз. Онуунда онбиринчи класслада сага окуучуларга башкалардан бириден энци дереле бериледи. Хар предметтен да кружок ишдейди, ол андан малкыр тудканы да сабылган барды.

Бизге сабийлеге билим берип, аланы адег кыламызга кюйөтү жаны бла да көрле болушкандарын да айтып бололамыз. Ала бек алга ата-аналадыла, жазычуларга, кызычуларга, башкаларга, сабийлерден, элибизден, факультетте, жазычула кызыкканды. Жаланда Гуртуланы Бертни айтсак да, тамам сунамга. Анга жоралп, энци отуу да жарашкандыбыз, азыр кесин да көрөбүз.

Мында дагында торло-торло кружкка ишлен турала. Сөз ючюн, режиссер Алымзаланы Расул сага окуучуларга, тап сөзлөсө бирге юйрөгөт, композитор эмда журналист Эчеланы Музафар а сабийлини тудканы дуниси бла шагыр-жетишкендиги. Бир эли окуучуларга Кзылжанын Чегемде Кайсынын музейлеринде болганды. Казим, Кыясын окуучуларга кыташкандыла. Дагыда Долноске Мемориал-музейге да 9-11-чи классканы окуучуларын этипкюбүз. Сабийле милет тарыхчыбыз билрге керекдиле. Элни администратциясы башчысы Тер-окуучулар Бумур да бизге болушучуду.

Шендо ана тилибизде сабийле иги билимдиге деген жарсы барды, окуучуларгызыны анга сейр-сейрде китеп китеп берек, аны киталханы тапдырырга кюйөбүз.

Сабийлини юйрөитүгү да уллу э бургангызыны биледи.

Аны ючюн деп дерселден тышында кеп торлою ише бардырыбыз: белгили юкюлени бла байрамланы белгилебиз, урунун, жашуу аверларды, жерини эскерчиле, республикада атлары айтылган адамларыбыз бла да тобуешилени терк-терк кырабыз. Алага

сыны саугасына тийишли болгондыла. Малкыр тилден дерселден башка дагыда кеп торлою ише бардырычуубуз. Онуунда онбиринчи класслада сага окуучуларга башкалардан бириден энци дереле бериледи. Хар предметтен да кружок ишдейди, ол андан малкыр тудканы да сабылган барды.

Биз «Заман» газете, «Миниг-Тау» бла «Нор» журналла дайм жазылабыз. Таулула, алага жазылып турганды, алай саугалай-ангылангандын сора да, сабийлеге жазмаларында газетини болушугу уллу болганын билебиз. Керекли, маганалы стагылаша берчи болганыбызны аныч жерде жазышырабыз. Ырызгыбыз болган келип

«Окуу юйно тарыхы эткен келди, ол себептен энци терелери да болупа?» – Иги терелерибизден бирине жип сайын окуугу жылы башында олимпиадала, шахар неда республикалы спорт эришулде хорланганын, мектепин бек иги окуучуларын, юйрелери болуп устанланы барсын да байрам халда белгилебиз, намысларын кыторобиз. Хар бири да сауга-кылолу болганды. Мени оюмура бек, аллай затла окуучуланы, устанланы да жангы жетишимле көлөндиредили.

мектепни меккымы тышин, ичин да жынгырттырга тошордик. Ага кезигизни кюночог жетемиди? – Ремонти биз 85 процентти ата-аналаны болушканды, анычкыларга бла кичи ата-аналдан куралган светти фонду барды. Аны кыуамуна киргенлени араларында кыялайыла, көп болмаса ла да, бардыла. Алай эки учурларда бла кеп жушула тындырылабыз. Дагыда элпирибиз, танышларыбыз да болушучудула. Быйыл да алай болуп дер ешанабыз.

Сен мектепни тариф фонду да барды дегениди. Ол неге хайрагалады? – Хар мектепни да барды тарихи болду. Аны чакысы эки торло ише белгилебиз: биринчи – класслага башчылык этген усталагы окуучуланы дестерлери не кырагачланы ючюн, экинчиси уа – торло-торло кружкканы ишлерин бардырган усталага бла юйрөитючөлөг эм дерстен тышында бардыргылан ишлеге.

Тариф фонду кылаын устанланы санына кек болды. Не торло ишбизде да мен толук бла игилик болуптур илейме. Башчы болган кыдабарында ол жорууу бла ишерикиме. Бек башуу а – сабийлеге иги юлгю көргөзүрүп жаныла. Ала уа аманны бла игини бек терк сезедили.

«Окуучулардын тарыхы эткен келди, ол себептен энци терелери да болупа?» – Иги терелерибизден бирине жип сайын окуугу жылы башында олимпиадала, шахар неда республикалы спорт эришулде хорланганын, мектепин бек иги окуучуларын, юйрелери болуп устанланы барсын да байрам халда белгилебиз, намысларын кыторобиз. Хар бири да сауга-кылолу болганды. Мени оюмура бек, аллай затла окуучуланы, устанланы да жангы жетишимле көлөндиредили.

«Окуучулардын тарыхы эткен келди, ол себептен энци терелери да болупа?» – Иги терелерибизден бирине жип сайын окуугу жылы башында олимпиадала, шахар неда республикалы спорт эришулде хорланганын, мектепин бек иги окуучуларын, юйрелери болуп устанланы барсын да байрам халда белгилебиз, намысларын кыторобиз. Хар бири да сауга-кылолу болганды. Мени оюмура бек, аллай затла окуучуланы, устанланы да жангы жетишимле көлөндиредили.

«Окуучулардын тарыхы эткен келди, ол себептен энци терелери да болупа?» – Иги терелерибизден бирине жип сайын окуугу жылы башында олимпиадала, шахар неда республикалы спорт эришулде хорланганын, мектепин бек иги окуучуларын, юйрелери болуп устанланы барсын да байрам халда белгилебиз, намысларын кыторобиз. Хар бири да сауга-кылолу болганды. Мени оюмура бек, аллай затла окуучуланы, устанланы да жангы жетишимле көлөндиредили.

Адабият окуялуу Таматалагга сый бере

Нальчикте жыл сайын «Сёзубюз кылай эшитилир арда» деген ат бла барычу республикада эршиу төрөгө айланган. Ол юбилейли болгъан жазуучулары өз поэзияны эстериге атапды. Эршиу кезилге керешими бардырганды. Бу КъМР-де Китаны сыйгелени жамаат биргионуо проектти. Анга жыл сайын Къбарты-Малкыраны Жазуучула союзу кошулады.

Окумула КъМАССР-ни халкъ поэти Шахмарзаны Саид тууганы 140 жыл, КъМР-ни маданиятыны сыйлы күүлүкчүсү, поэт Анатолий Бичуевге 80 жыл, тарыхчы, КъМР-ни маданиятыны сыйлы күүлүкчүсү Олег Опрышкогга 90 жыл болганына аталгандына.

Огъары Малкырдан Кожиялы Алан, Жолайы Дяна, Аида Мулазимова, Жашуулары Куууач.

Бу кюнде Нальчикте Маданият айынуу арасында ол назму, халпар окуу эршиуде хорлаганла белгиленгенди. «Суратлуу сёз» деген бөлмюде жюздөр артык сабий чыкыгандыла сахнага назмула, кыра сёз бла жазылган кыска чыгармала окургъа. Конкурсанта жыл салнарына көрө ючө бөлүннгенди. Жюрины председатели КъМР-ни халкъ поэти Бейпайланы Муталип болганды. КъМР-де Китаны сыйгелени жамаат биргионуо председатели Наталья Шинкарева айхангана көрө, быйыл къабарты, малкыр тилдерде назму, халпар окугандыла аслам болганды. Аны бла бирге ол алгъан бир бөлгиле назмуу кытайрып айтычу сабийле бу жол башка торло сайлуу этгенди, кытайрылууда аз эдиле, деп да белгилегенди. Гитчелден башайык. Окуучулары ол къауумуна 10 жылга дери сабийле киргенди. Алада «Дебют» подгруппа да болганды. Анда

хорлаганланы араларында таулу сабийле-заны Саид тууганы 140 жыл, КъМР-ни маданиятыны сыйлы күүлүкчүсү, поэт Анатолий Бичуевге 80 жыл, тарыхчы, КъМР-ни маданиятыны сыйлы күүлүкчүсү Олег Опрышкогга 90 жыл болганына аталгандына.

Жашаланы Лия.

Бу къауумга кирген таматарак жыйында уа кыра сөздө Жанхотиядан Альмира Лоева, поэзияда Нальчикни 20-чы номерли гимназиясыдан Огурулуланы Инсар бла Османланы Дарина, Жанхотиядан Джалпуланы Алина, Чегем шахарны 3-чо номерли школундан Малкырданы Самина белгиленгенди. Орта жыл саны окуучулары араларында (11-14-жыллыкыла) Гран-приге Нальчикте 32-чи школун окуучуу Акылыны Азиза тийишли болганды. Дагыда, назму айтып, алчы жерге 4-чо гимназиядан Бауаланы Амин, Жангы Малкырдан Аида Мулазимова бла Локияланы Алик чыкыгандыла. Тамата къауум кесин бир да эзде калырча жюрюткенди. Сахнага керти актрёла чыкыганды, хал алай болуп, тынгылагандыла анда болганына алаага. Гран-прини жюри мында Гемулары Надияга тийишли көргенди. Дагыда бу къауумда Жангы Малкырдан Жолайыны

Жанхотиядан Альмира Лоева, Джалпуланы Алина, Заира Кушова усталары Жоабланы Зайнаф бла.

Дяна, Искусстволаны Шимал-Кавказ къырал институтуну студенти Кычхарланы Алина белгиленгенди. «Сабийле бла байламлы болса да, бу улпу ишти. Сау болон Наталья Петровна, армай-талмай корешди. Ол быйыл ишлени юслери бла өсе келген тёлону адабияты сейир дуниясына кылай арп, тап кийре барганын жылдан-жылга көрүп турабыз. Орус, малкыр, чыкыргы тилде да окугандыла сабийле назму, халпар да. Мени ботонда бек къуандырганды шарт а – ол назмулары асламысы Шахмарзаны Саидикиле эдиле», - дегенди Бейпайланы Муталип.

Сабийге салынган кыйын зырафына көтмөйдү, дейиле. Былайда бу сабийлени ата-аналарына, ботонда усталарына, ыразылык сёз айтыргъа тийишлиди. Бу эршиу алыны хазырлап келген ана тили бла адабияты, орус тили бла адабияты усталарына эчиси азыч этерге тийишлиди. Ала уа Чегем шахардан Гыйланы Аминат, Жанхотиядан Жоабланы Зайнаф, Жангы Малкырдан Герилянны Мариам бла Текуланы Люба, Эльбрусдан Тебеланы Мария, Чегем шахарда «Театр&Слово» студиядан Мария Коческова, «Кюн шахардан» Марита Жамбекова, Нальчикден Эфендиланы Марина, Герегеден Рахаланы Аминат, 21-чи номерли школдан срийланы Асиятдыла Юч Гран-приден экинш таулу сабийле алганылары алыны хорламыларыды.

МУСКАЛАНЫ Сакинат.

Амал Келигуз, танышайык

Юйор жашаууну тутуругуду. Миллет аны кыайгысын хар заманда этгенди. Заманлары жетген жашланы, кызыланы бир бирлери бла шагъырей этер ючюн, байрамла да кырагандыла. Сёз ючюн, Голлуну байрамына тау элден, аууладан көн жаш тёлө келгенди. Төпсөгөн заманда неда башка оюндага кызыла, жашла бир бирлери бла шагъырей болганды. Санындан, чаркындан зараны болуп юйор кырагъа элде адам табылмаса, башка элге билдирип болгандыла. Заманы жеткен жаш, кыз юйдегили болмаса, аны айыбын, гонянын да кесине алганды жамауат. Шёндю уа танышырга онгла көп. Телефон, Интернет иштейди. Бир элден экинчисине барганды да жонил болганды. Аабулуда, чеккен сокъагъанлай, жорюкюле. Машинасы болматган арбада да жорь. Бек узак элге да сагыт бла жарымга жетерге болады. Алай болганыкырга, кыайсы элге кырасанг да, юйдегили болмай, заманлары озуп барган кызыла, жашла көндөн көн болуп төбйергенди. Ол битеу миллети да бек жарытады. Заманында юйдегили болматган а, борчулукуду да атыпаламды. Алай адам аз-адам жаныгъалай кылып, жуугуна, алуусуна жарыса салады. Бу жарысуу юсюнден адамла жыйылган жерде, кыайгы сёздө окуяны төрк-төркт айтады. Атала, анала сабийлери ючюн жарысылды. Кён болмай редакцияга бир хурметли тишйрүү болды: «Биз, юч тишйруу, миллетибизни бу жарысуу болушуга амаз этер акылыбыз барды. Юйдегили болууга сыйгелени бир бирлери бла танышарыбыз. Ишбизини башлаганбыз, жангы жылдан бери жыйырмадан артык жаш адамланы бир бирлери бла шагъырей этгенбиз. Тёрт юйор да кыралганды. Жаш адамладан сора да, элберибизде жангы турган абаданна да бардыла. Юйдегилери дуниядан көтпенле неда бир торло сайтууларыны хаталарындан юйор кыралмай кызгандыла. Алаага да нёгер табарга кореширкибиз. Жаланда бизге сёзлөп билдирисине. Биз алыны кесибизге жашы алырыбыз. Телефон номерлерибиз: 8-928-722-49-88; 8-928-914-00-93; 8-928-711-11-88. Эртнеликте сагыт тогуздан, ингирликде сагыт тогузга дери сёзлөшсине. Андан сора да, «Бирликни» юйорде хар айкейдан байрым көн сагыт ючден бешге дери иштейбиз», - дегенди.

ЛЕЙЛУН улу Хайса.

Китапхана Окуучулагга жарык тубейдиле

Кёндөленде жаркындарыу ише хар заманда уллу эс бурулады. Мында уллу Маданият юй барды, андан сора да, эл библиотеке. Хар школа да бирер библиотека. Эл библиотеказы таматасы Атымырзаланы Нина Рамазановнады. Ол бу иште урунганлы алты жыл болады. Ишин биледи, аны тынгыла да бардырады. Бу кюнде ары барды, тошкун эдиле. Китапла турган улпу отуу таза, тизгилли. Бу жерли жазычулары чыгармалары эччи жери аладыла, тизгилли авторланы киталлары да башка тапкалада алапайт халда. Мында онки мингге жууук китал барды. Ичин Рамазановна алыны хар бирин да кылайда, кыайсы тапкада болганылар биледи. Сора келгенге терк окуяны алып, кыюлуна тутурады. Библиотеке китал окурга сыйгеленде

терк-терк келе турдыла. Ала да излеген киталарын табадыла. Сора, терк окуна ала, ызырланы кыайтандыла. Библиотекада окуучулагга киталпа берген сора да, башка жумушла да этиледиле. Сёз ючюн, китал, журнал кёрючю болдыла. Жангы китал тошучу окуучулары аны бла шагъырей этеди. Жангы айда уа Нина Рамазановна китал сыйгеленге жазычулары къаууму бла тобушуну кырагъа деп турды. Шёндю чыгармалары бла окуучулары шагъырей этип корешди. Жууук заманда ол тобушуну да кыралыгы сёзсюзю. Шёндю уа Кёндөленде эл библиотеказын эшиктери кенгеге ачылып, китал сыйгелени саккалды. Аны таматасы хар келгенге бет жаркылы тоберибди.

ОСМАНЛАНЫ Хайса.

Оюн Жигитлени тёлөлери

Жаш тёлө жумушлагга тирн кыатышан Даяна Шибзювте барса, орус кырагъан «Кавказполиа» деген оюнну Къбарты-Малкырдан жаш тёлө араланы ишлеринде хайырланарга умут этилди. КъМР-ни жаш тёлөну ишлери жаны бла министри

белгили жерле, Къбарты-Малкыраны жигитлери, адет-төрөлери элде баша шартла кёргозтоледиле», - дегенди оюнну презентациясы Нальчикте Жаш тёлөну юйондо этериди. Ызы бла заманда чыкыгандан сора, аны жаш тёлө араларга юлеширкидиле. КЮЧМЕЗЛАНЫ Аяза.

Ерлеу Псковну байрагы – Минги таууну тёлпесинде

КъМР-ни Альгинизмден, тауга ёрлеуден эм спорт туризмден федерациясыны президенти, халкыла аралы классы кытарарчуу, дуняны эм бийик тау Эверестте эки көрө чыкыгъан Елмезлени Абдул-Халим бу кюнде Псков областыны байрагын Минги тауну тёлпесине чыгарганды. Ол отурулу ишин альпинист Улуу Ата журт урушда Шимал Кавказы, Къбарты-Малкыраны да немисли фашистеден эркин этиу жаны бла сермештеге кытышкан. «За оборону Кавказа» майдагалга тийишли болган аскерчилеге жорлаганды. Ерлеуно башламчылары ЛДПР-ни къауумна кирген жаштар Гизат Мажид Мурт, Псков областыны Сюд департаментини таматасы генерал-майор Николай Морозов элде КъМР-ни сыйлы журналистлери, «Заман» элде «Къбарты-Малкырдан» газетлени редакторлери Холаланы Марзият бла Вероника Васина болгандыла. Псковчула Ата журт урушуну кезинде Кавказы азатлар

Юйорде МАМАЙЛАНЫ Алий алганды.

Юйортеу

Алгъаракыла «Намыс акыбылык» болматганланы социал-реабилитация арасында тобушун болганды. Анда сёз акыбылык болмагандыла ала законга бузукулук этинчи кыайт тырмуу юсюнден барганды. Жаш тёлө бла тобушере МВД-ни келечиси полицияны подполковници Марина Кокова, КъМР-ни Парламентини жамуат советлерини члени Газаланы Маскут, Россий МВД-ни «Нальчик» управленийсыны Къырал

ючюн, къазуатха кирип, чынтты кишилик этгенди. Совет Союзуну Жигити деген ата тийишли болгъан 159 адамы арасында псковчула да бардыла. «Бу ёрлеуно биз быйыл Президентиниз Владимир Путинни башламчылагъа бла Россеини халкылары бирлигини жылыча белгиленгенге эсе алып, көп миллетлени араларында келишилукно бла шубёлюкчю, Ата журтха сыймекликли,

Любовь АДИЛОВА.

Жаш тёлө тюз жолган таймазча

Алгъаракыла «Намыс акыбылык» болматганланы социал-реабилитация арасында тобушун болганды. Анда сёз акыбылык болмагандыла ала законга бузукулук этинчи кыайт тырмуу юсюнден барганды. Жаш тёлө бла тобушере МВД-ни келечиси полицияны подполковници Марина Кокова, КъМР-ни Парламентини жамуат советлерини члени Газаланы Маскут, Россий МВД-ни «Нальчик» управленийсыны Къырал

автоинспекциясыны жолда кзоркосуу жорууно пропаганда этиу жаны бла инспектору полицияны кагитаны Мокваланы Марьяна, КъМР-ни Муслиманлары дин управленийсыны председатели болушукчусу Анжелила Амшкова, Нальчикде «Биринчилени аталмалар» биргионуо спещиалисти Мадина Урусбиева, КъМР-ни Уруну эм социал къоруула министрствонун келечиси Лиана Бачканова келген эдиле. Тобушуде сёз наркотикле

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алганды.

Журтубуз

Тамаша жерле

Мындан бара, Былымдан чыкыгъанлай, «12 ступель» кинофильми алган дуптурчук барды жолун сол жаньнда. Аны башында учарга хазырланган къушуну, кече да көрюноп турурга туюбюнден жарытхан чырагы да болуп, сактады барды. «Кыш – баш кытайтуу деген ат берилгенди. Курортта эм туризм министрствону башламчылыгы бла салынган къушуну юсюнден быйыл жазуула бардыла. «Кыш – баш кытайтуу туюбюно. Ол эркинлик, деменигиликли белгисиди. Ехтем, бий, борангагы бойсунмайды, ол желлени кыарууну хайырлангы, андан да бийикке учады. Бир кыйынлыкка да болгуму аны кылыгындады, жорюгенде уа юйорге белгиленилди. Бу аууну тау тёлпелерини башында учуп айланган къуш Кавказы, Къбарты-Малкыраны да танылган белгисиди. Кыш нар эпос-

Суратны МАМАЙЛАНЫ Алий алганды.

Сахна

Премьерага чакырадыла

М. Горький аты Орус драма театри Тишйруулу халкыла аралы юнюно алында, 4 марта 19:00 сагытта, кесин сахнада француз жазуучу Робер Томаны «Восемь любящих женщин» пьесасына кез салынган ол ат бла премьера спектаклын кёргозторюдо. Оюн чамы халы детектив жана салынганды. Сожет хар басып таш дуниядан келкен тургун омок юлө тынчлыккы юйорюно таматасын билмей тургунлай ёлпорууден башоланды. Ол очулуу болум сыйлы Рождествону белгилеге деп тургун ол тёлөну тишйрууларыны элде юйдегилени мрхот

байламлыкларын бузды. Ала мурдарлыкны ким эттенин тохташдырыч, кыайлы юйор кызыгылуаны бир изге жийип, аныгылыкты этерге корешергенери шпата болды къаруучу. Кёз алында омак премьера спектаклын кёргозторюдо. Оюн чамы халы детектив жана салынганды. Сожет хар басып таш дуниядан келкен тургун омок юлө тынчлыккы юйорюно таматасын билмей тургунлай ёлпорууден башоланды. Ол очулуу болум сыйлы Рождествону белгилеге деп тургун ол тёлөну тишйрууларыны элде юйдегилени мрхот

<p>Баш редактор КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан</p> <p>РЕДАКЦИЯ: ТЕКУЛАНЫ Хауа (баш редактор оубрасары), ЖАНГУРАЗАНЫ Нажабат (баш редактор оубрасары), КОКЪУЛЛАНЫ Бекен (токуула секретары), МУСКАЛАНЫ Сакинат, ТИКАЛАНЫ Фатима, ТРАМЛАНЫ Зукура, УЛБАШАНЫ Мурат.</p>	<p>ТЕЛЕФОНЛА: Редактору иришйини – 42-63-01. Баш редактору оубрасары – 42-38-21, 40-84-82. Жуушак секретарь – 40-28-97. Секретариат – 40-93-62. Корректор, спещиалисте – 42-63-52.</p> <p>РЕДАКЦИЯНЫ БЕЛЮМЛЕРИ: Политика эм право – 42-24-02. Техномика – 42-66-73. Култура – 42-66-76. Социал ишле – 42-75-82. Курорт, туризм эм спорт – 40-39-93. Окуучуула бла байламлыкка жорютуу эм жазуула – 42-37-94. Сурат алуучу – 40-59-18. Эччи корреспондент – 42-68-75. Операторла – 42-66-82.</p>	<p>Редакция авторла бла кылагъат жорютмөйдү. Кыоз жазмалыга ресенин этиуу эм ала артык кытаргытмайдыла.</p> <p>Редакция басмалыгын материялыла айтылган оюмла редакцияны оюму бла келишимге болукулуда. Алада айтылган хар зат ючюн Россеи Федерацияны Басманы юсюнден законна тишинилекте материаланы авторлары кесери жуууламдыла.</p> <p>Редакция авторлардан 400 гектегизинден (машина бла жазылган 5-6 гекте) кепино алайды.</p> <p>Газет Сайыны, информация телекомуникацияны элде асламы коммуникацияны ишлери жаны бла федерал наторулабасы (Роскоминформ) Къбарты-Малкыра улушенинликында 2016 жылда 19 декабрьге регистрация этилгенди. «Монополиа» оюндача болмай, шахарларыбыз, бизге</p>	<p>Газетин басмагы «КъМР-Медиа» ГКУ-ну компьютер службасы хазыр этгенди.</p> <p>Газет «Изаветство» «Южний регион» ООО-ну типографиясыла басмаланганды. Старополе край, Ессентукун ш., Никольский орам, 5а</p> <p>Газетини искерте талпаруу юйор Къбарты-Малкыра улушенинликында Управленийсы жуууламды. Телефон: 76-81-21</p> <p>Газет ийылагъа юч керчылгыз – гегюрте, орта, шабат коюлсе.</p>	<p>Номерге графике керне 19.00 сагытта кыол салында. 20.00 сагытта кыол салынганды.</p> <p>ГАЗЕТНИ НОМЕРНИ ЧЫГАРГАНДА: Тикаданы Фатима – дежуурный редактор; Кетенинаны Зульфия – жууула секретары оубрасары; Гельяланы Валентина (1-чи бет), Ахматланы Лоаза (2-чи бет), Баллаланы Феруза (3,4-чо бетле) – корректорла.</p> <p>Тиражы 1584 экз. Заказ № 396 Багысы 13 сомду.</p>	<p>РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ: 360000, Нальчик шахар, Ленин олуш проспекти, 5 электрон почта: ebor_50@mail.ru</p>
--	---	---	---	--	---